

Turkimusojan yhteistyöryhmän kokous ammatti-instituutti lisakki 25.5.2023 klo 17.00–19.30

Kooste tilaisuuden aikana esitetyistä keskusteluista. Kysymyksiin vastasi paikan päällä projektipäällikkö Katja Vainionpää. Paikalla tarjottiin kahvia ja suolaista.

Osallistujat

Paikan päällä ammatti-instituutti lisakissa oli 22 henkilöä ja etäyhteydellä 1 henkilöä. Osallistujina oli mm. maanomistajia, yhdistysten edustajia (tieyhdistys ja Kyrön luonto ry) ja raakuista ja Turkimusojasta kiinnostuneita. Kaikki osallistujat olivat olleet jo aikaisemmin hankkeen tapahtumissa tai aikaisemmassa Kolmen helmen joet-hankkeessa mukana. Osanottajana oli myös Turkimusojan löytänyt henkilö.

Ohjelma ja yhteenveto keskusteluista

1. Tilaisuuden ohjeistus
2. Uuden projektipäällikön esittäytyminen
3. Jokihelmisimpukka eli raakku
4. Life Revives-hanke 2021–2027
5. Life Revives-hanke Pirkanmaalla
6. Vapaa sana

1. Tilaisuuden ohjeistus

- Kysymyksiin ja keskusteluun oli varattu omat kohdat tapahtumassa, mutta tarkentavia kysymyksiä sai esittää missä välissä tahansa. Etäyhteyden päässä oleville kerrottiin myös ohjeistus osallistumiseen.

2. Uuden projektipäällikön esittäytyminen

- Uusi projektipäällikkö Katja Vainionpää aloitti 3.4.2023. Hän kertoi omasta taustastaan ja tahtotilastaan hankkeessa.

3. Jokihelmisimpukka eli raakku

- Jokihelmisimpukasta käytiin läpi lajin uhanalaisuus ja sen tärkeys jokiekosysteemille, esiintyminen Suomessa ja Pirkanmaalla, uhanalaisuuden syyt sekä raakun elämänsykli.

4. Life Revives-hanke 2021–2027

- Kuusivuotinen LIFE Revives -hanke käynnistyi syksyllä 2021 usean vuoden taustatyön ja suunnittelun tuloksena 12 projektipartnerin voimin. Tavoitteena on parantaa jokihelmisimpukan ekologista tilaa Suomessa, Ruotsissa ja Virossa, ja saavuttaa projektin jälkeen raakun riittävä lisääntyminen ja suotuisia suojelutaseja.
- Taulukon avulla käytiin läpi yleisesti hankkeen toimet: kunnostus, seuranta ja tiedotus. Kuvien ja kartan avulla perehdyttiin toimenpiteisiin eri maissa ja eri partnereilla.
- Yhteistyötahojen Hämeenkyrön kunnan ja Nokian sekä Ylöjärven kaupunkien roolia myös selvennettiin.

5. Life Revives-hanke Pirkanmaalla

- Turkimusojan raakkupopulaatio varmistettiin vasta 2014 Luonnontieteellisen keskusmuseon emeritusintendentti Ilmari Valovirran toimesta, esiintymästä oli saatu vihjetieto paikalliselta asukkaalta. Kyseinen henkilö oli myös paikan päällä. Hän kertoi, että hän oli ollut kartoittamassa kutupaikkoja ja purkupuuttia, jolloin oli löytänyt esiintymät. Tämän jälkeen hän oli käynyt kaupungilla juttelemassa Kaisa Pienluomalle, joka oli ottanut yhteyttä Valovirtaan.

Valovirta tuli varmistamaan havainnon. Valovirta oli kerännyt kaikki kuolleet kuoret pois eli sen jälkeen löytyneet kuolleet kuoret on uusia. Kirjallisuudessa on ollut jo aikaisemmin mainintoja jokihelmisimpukasta.

- Kaikilla Pirkanmaan kolmella joelle on tehty Kolmen helmen joet- hankkeessa 2017 kunnostussuunnitelmat valuma-alueelle (KVVY) ja joelle (FCG Oy). Vuonna 2019 Pirkanmaan ELY-keskus päivytyksen suunnitelmiin (Alleco Oy). Pienimuotoisia kunnostustoimenpiteitä on tehty vuosituhaten vaihteessa.
- Kartan avulla käytiin keskustelua valuma-alueesta ja uomasta, sekä niiden merkityksestä osallistujille. Keskustelussa nousi esille seuraavat asiat:
 - o Raakkupuron sillat olivat lähteneet liikkeelle tulvien aikaan 2023.
 - o Pausi-Paikan (Kärrykuja 7) jälkeen vesi alkaa olla sameaa.
 - o Tuuli oli kaatanut puun, jonka takia puuston varjostus lähti. Siltä kohdalta alueen raakut kuolivat.
 - o Veden pinnan korkeus vaihtelee suuresti. Vesi on keväällä harmaata/ruskeaa.
 - o Kirjapainaja vaivaa alueen kuusikkoja. Pystykuivia puita on huomattavasti enemmän. Kirjapainaja on suomalaisen kuusikon pahin tuholainen. Kuusen kuoren alla muhiva kirjapainajakuoriainen lisääntyy tyypillisesti heikkokuntoisissa metsissä, mutta jos kanta pääsee leviämään voimakkaasti, vaarassa ovat myös terveet puut. Eräs maanomistaja oli tehnyt ansoja. Kirjapainaja oli vaivaa myös Pirkanmaan kansallispuistoja.
 - o Aikaisemmin Järvenkylän vettä on pystynyt juomaan.
 - o Ruonanjoen vesi on ollut aikaisemmin viileää.
 - o Vanha kaatopaikka sijaitsee Kakkurilammen vieressä.
 - o Koskikohdassa on mutka, jonka jälkeen puroon laskee kaivettu metsäoja. Sitä ennen vesi on kirkasta, mutta sen jälkeen muuttuu sameaksi. Sen alla on tihein raakkuesiintymä.
 - o Järvenkylän säännöstelypato olisi parempi pohjapatona. Pato on tiedossa myös Pirkanmaan ELY-keskuksen vesilainvalvojana. Tarvitsee toteuttajatahon.
 - o Eräs maanomistaja oli testannut Turkimusojan vettä kaivotestillä. Vedessä oli rautapitoisuutta nelikertainen määrä ja enemmän CODia.
 - o Tiehanke aiheutti keskustelua paljon ja se on aiheuttanut paljon huolta paikallisissa. Paikallisia ei ole juurikaan kuunneltu tiehankkeessa. ELYjen eri osastojen välillä olisi pitänyt olla enemmän keskustelua. Kolmostien varrella oleva tie muutettiin yksityistieksi. Valtatie 3 sillan reunalla olevat piitat ovat kunnan maa-alueella. Aina kun sataa paljon, vettä valuu jyrkkiä rinteitä pitkin ja kivimassa ja mikromuovia kulkeutuu Turkimusojaan. Paremmalla suunnittelulla raakutkin olisivat päässeet helpomalla. Destia oli ylimielinen. Alikuluista pumpataan vettä. Laskeutusaltaat eivät riittäneet, joten vettä on pumpattu myös metsään. ELYn Y-puolelta puuttui lihaksia hankkeen suunnitteluvaiheessa. Kerrottiin, että hulevesisuunnitelmaa vaaditaan alueelle jo tänä kesänä.
 - o Keskusteltiin Telkko-järvestä ja sen suunnan muuttamisesta sekä pohjaveden pumppauksesta.
 - o Turkimusojan raakkukantaa on tutkittu 2015, 2018 ja 2022. Kanta on lisääntyvä, mutta vähentyvä. Habitaatteja on vähän.
 - o Hankkeen ensimmäisenä vuotena on tehty seuraavia toimia: jokikohtaiset neuvottelukunnat perustettu, neuvoteltu maanomistajan kanssa toimista ja kerätty suostumuksia, metsäsuojelusuunnitelmat kilpailutettu, tiedottaminen ja viestintä, Pinsiön-Matalusjoesta haettu raakkuja laitokasvatukseen ja järjestetty seurantaa.
 - o Taulukon avulla vertailtiin kunnostustoimenpiteitä Pirkanmaan raakkupuroissa. Kunnostukset jakaantuvat valuma-aluekunnostuksiin ja uomakunnostuksiin. Jokaiseen Turkimusojan kunnostustoimeenpiteeseen syvennyttiin perusteellisemmin. Hankkeessa

on määritetty jokaiselle kunnostustoimenpiteelle tavoitemäärä (kpl/m/ha) jokikohtaisesti.

- Valuma-aluekunnostukset: putkipatojen rakentaminen ja rakennekalkitus. Rakennekalkituksen tukimuoto herätti keskustelua.
- Uomakunnostukset: puumateriaalilla kunnostus, kutusoraikkokunnostus, vaellusesteiden poisto.
- Seuranta jakaantuu uomassa tapahtuvaan seurantaan ja Konnenveden tutkimusaseman seurantaan. Ruonanjoella sijaitsee jatkuvatoiminen virtaama- ja veden laadun mittausasema. Se mittaa veden pinnankorkeutta, lämpötilaa, sameutta 2026-2027 ajan. Tarkasteltiin Masinotekin sivuilta 04/2023 tuloksia. Data tulee nähtäville uusille verkkosivuille. Sähkökoekalastusta tehdään uudestaan kesäkuussa Jyväskylän yliopisto toimesta. Aikaisemmissa mittaustuloksissa taimenia on saatu 0-2 kpl/kohde. Redox-mittauksen tulosten perusteella Turkimusojalla on monin paikoin pohjasarassa alle 20 tavoiterajan.
- Viestintä: kerrottiin jo tiedotetut julkaisuista ja tulevista verkkosivuista.
- Loppuun kerrottiin hankkeen toimista vuotena 2023 ja siitä eteenpäin
-

6. Vapaa sana

- Loppuun Ympäristövirtaamatietoja tiedusteltiin
- Osallistujat toivovat keskustelualuetta, jossa vaihtaa ajatuksia veden tilasta ja muutoksista.
- Oiva-lehti haluaa tehdä lehtijutun raakuista.
- Pohjaeläinmäärät tulisi arvioida uudestaan.
- Alueella on muutama asukas, joka on elänyt jo monta vuosikymmentä ja tuntee joen sekä valuma-alueen hyvin.
- Toivottiin, että budjettisuunnitelma käydään läpi yhdessä.